

Original Research

Presenting a Model of Learning Strategies from the Metacognitive Perspective of High School Students during the Corona Disease Period with an Interpretive Approach

Ali Yeganeh Pishkenari

PhD Candidate in Curriculum Planning, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Alireza Assareh

Professor, Department of Educational Sciences, Shahid Rajaei University, Tehran, Iran. (corresponding author)

alireza_assareh@yahoo.com

Maryam Safarnavadeh

Associate Professor, Ministry of Health and Medical Education, Tehran, Iran.

Mohammad Armand

Associate Professor of Humanities Research and Development Institute (SAMT), Tehran, Iran.

Abstract

This study aimed to present a model of students' metacognitive learning strategies during the COVID-19 pandemic, using an interpretive approach and a qualitative method. The research method was grounded theory and survey. The study population consisted of teachers and principals of high schools in Rasht, Iran. Sampling was done using a multi-stage cluster method and the data were collected through semi-structured interviews. The validity and reliability of the tools were confirmed. Data analysis was performed following open, axial, and selective coding stages. More than 555 extracted codes indicated categories such as family problems, social isolation, neuroticism, family and legal support, lack of capacity building, de-skilling, and lack of motivation. Also, factors such as social cheerfulness, goal orientation, and increased interactions were identified as positive aspects. The results showed that strengthening metacognitive skills and psychological and social support can help improve learning in critical situations. Researchers are advised to clearly communicate research concepts to participants to achieve more accurate results.

Keywords

Procrastination,
Academic Self-Efficacy,
Learning Strategies,
Metacognition,
Academic Burnout,
COVID-19

Article History

Received:
01 March, 2025
Revised:
12 March, 2025
Accepted:
07 April, 2025

Cite this article as (APA): Yeganeh Pishkenari, A., Assareh, A., Safarnavadeh, M., & Armand, M. (2025). Presenting a model of learning strategies from the meta-cognitive perspective of high school students during the Corona disease period with an interpretive approach. *Innovation in Teaching, Learning and Evaluation*, 2(1), 1-21. <https://10.22034/jitle.2025.509593.1025>

This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction: In the modern era, rapid global advancements necessitate innovative educational approaches to foster capable and adaptable individuals. Developing a skilled workforce aligned with cultural and social values is crucial for societal progress (Hassani, 2006). Academic procrastination, the irrational delay of tasks, remains a significant barrier to student success, affecting 50-90% of learners (Schouwenburg, 2004; Steel, 2007). Metacognition, the ability to monitor and regulate learning, plays a pivotal role in academic achievement. Students with strong metacognitive skills effectively plan, monitor, and evaluate their learning, leading to better outcomes (Khaniani, 2021; Akbari et al., 2021).

Educational systems must adapt to societal changes, with schools serving as key institutions for implementing innovative strategies (Bosher, 2006; Rajabzadeh et al., 2015). Metacognitive strategies, such as planning, self-monitoring, and self-evaluation, enhance learning efficiency and problem-solving skills. Variables like self-efficacy and self-regulation are critical in this process, improving motivation and academic performance (Klassen et al., 2010; Charlotte et al., 2008). Integrating technology and modern teaching methods further supports student engagement and learning, particularly in online environments (Mujagic & Hasanovic, 2015).

This study examines the impact of metacognitive learning strategies on academic self-efficacy, procrastination, and burnout among high school students during the COVID-19 pandemic. It highlights the role of teachers in implementing these strategies in virtual settings and emphasizes the need for engaging, metacognitively rich online learning environments. By addressing these factors, the research aims to improve educational quality and provide a framework for future crisis-responsive teaching methods. The findings contribute to the literature on metacognitive strategies and virtual education, offering practical insights for educators and policymakers.

Method: This study adopts a fundamental-applied and qualitative approach, utilizing grounded theory and survey methods. The target population includes secondary school teachers and principals in Rasht. The research aims to explore the development of metacognitive learning strategies and their impact on academic self-efficacy, procrastination, and burnout. Data collection involved in-depth interviews with experts, supported by observation, participatory observation, and document analysis. Permission was obtained from the Rasht Education Department, and target schools were selected for sampling.

To ensure data validity and reliability, triangulation was employed, encompassing data source triangulation, researcher triangulation, methodological triangulation, and theory triangulation. Semi-structured interviews were the primary data collection tool, focusing on identifying students' metacognitive learning strategies. Interviewees were provided with a list of guiding dimensions based on prior studies, and sub-questions were used to deepen their responses. Ethical considerations were maintained to ensure interviewee comfort and data integrity.

The study highlights the importance of metacognitive strategies in enhancing academic outcomes and addresses the challenges of procrastination and burnout. By integrating multiple data collection methods and perspectives, the research provides a comprehensive understanding of how metacognitive strategies can be effectively implemented in educational settings. The findings aim to inform educators and policymakers on fostering self-regulated learning and improving student performance, particularly in secondary education. This methodological approach ensures robust and reliable insights, contributing to the broader discourse on metacognition and educational practices.

Findings: This study outlines a systematic approach to qualitative data analysis using open and axial coding methods. After formulating research questions, relevant keywords were identified and searched across databases to locate pertinent sources. Sources meeting the inclusion criteria were reviewed, and

data were extracted through coding techniques. Over 555 open codes were derived from verified sources, each documented with descriptions, code numbers, and references.

Open coding involves assigning conceptual and categorical codes to the smallest meaningful textual units, such as sentences or paragraphs. This method, integral to grounded theory, organizes scattered data into core categories, providing semantic structure. Statements were categorized based on themes and concepts, requiring creative and deep conceptualization. Each textual unit was labeled conceptually, forming conceptual spectra from which categories were extracted. These categories were systematically recorded for further analysis.

Due to the extensive volume of data, a detailed report of initial codes was included in the appendix. Supplementary data from interviews and open-ended responses were also analyzed and categorized. The final stage involved extracting key indicators and outcomes from the analyzed responses.

The initial coding process, a subset of open coding, was completed by categorizing codes based on semantic relationships. This was achieved either by creating new codes to group initial codes or by using existing abstract codes as overarching categories. This categorization and abstraction process enabled the researcher to construct a coherent framework from raw data, facilitating deeper and more comprehensive analysis.

Discussion and Conclusion: Educational systems can enhance students' self-efficacy by emphasizing metacognitive strategies over rote learning. Metacognition plays a critical role in cognitive processes such as problem-solving, memory, and motivation, fostering academic engagement, creativity, and self-regulation. This study highlights the significant impact of cognitive and metacognitive strategies on improving learning outcomes. Cognitive strategies, such as summarizing and note-taking, enhance content retention, while metacognitive strategies, including planning and self-monitoring, enable students to regulate their learning processes effectively. During the COVID-19 pandemic, these strategies proved essential for managing time and resources in remote learning environments.

The study found that metacognitive strategies boost academic self-efficacy, reducing procrastination and burnout. Students using these strategies exhibit greater confidence, discipline, and resilience, leading to improved academic performance and motivation. Research underscores self-efficacy as a key factor in behavior regulation, with metacognitive training enhancing decision-making, problem-solving, and self-control. Studies, such as (Afshari et al. 2020) and (Alharbi et al. 2020), further validate the benefits of metacognitive approaches in addressing challenges like high content volume and lack of interaction in e-learning.

Bandura (1997) emphasizes that self-efficacy beliefs significantly influence performance, while Wells (1995) highlights how metacognitive training increases cognitive flexibility and reduces procrastination by helping individuals manage negative emotions. These findings suggest that metacognitive strategies not only improve academic outcomes but also equip students with lifelong skills for navigating complex challenges.

Future research should explore the broader implications of metacognitive strategies, controlling for confounding variables and providing clearer guidance to participants. Such studies can deepen our understanding of how metacognition influences self-efficacy, procrastination, and burnout, offering innovative solutions for educational practices. By integrating metacognitive training into curricula, educators can foster resilient, self-regulated learners capable of thriving in dynamic academic and professional environments.

Funding: The authors did not receive any funding.

Conflict of interest: The authors declare that there is no conflict of interest in this article.

Acknowledgement: The authors thank the participants for their time and assistance.

مقاله پژوهشی

ارائه الگوی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی دانش آموزان متوسطه در دوره همه گیری کرونا با رویکرد تفسیرگرایی

علی یگانه پیش کناری ^{ID}

دانشجوی دکتری تخصصی رشته برنامه ریزی درسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

علیرضا عصاره ^{ID}

استاد تمام گروه علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) alireza_assareh@yahoo.com

مریم صفرنواده ^{ID}

دانشیار، معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران.

محمد آرمند ^{ID}

دانشیار پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت)، تهران، ایران.

چکیده

این پژوهش با هدف ارائه الگوی راهبردهای یادگیری فراشناختی دانش آموزان در دوران کرونا، با رویکرد تفسیرگرایی و روش کیفی انجام شد. روش تحقیق شامل داده بنیاد و پیمایشی بود و جامعه آماری متشکل از معلمان و مدیران مقطع متوسطه دوم شهر رشت بود. نمونه گیری به روش خوشه ای چندمرحله ای انجام شد و داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته جمع آوری گردید. روایی و پایایی ابزارها تأیید شد و تحلیل داده ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گرفت. بیش از ۵۵۵ کد استخراج شده نشان دهنده مقوله هایی مانند مشکلات خانوادگی، انزوای اجتماعی، روان رنجوری، حمایت های خانوادگی و قانونی، نبود ظرفیت سازی، مهارت زدایی، و فقدان انگیزه بود. همچنین عواملی مانند شادابی اجتماعی، هدف گرایی، و افزایش تعاملات به عنوان جنبه های مثبت شناسایی شدند. نتایج نشان داد که تقویت مهارت های فراشناختی و حمایت های روانی و اجتماعی می تواند به بهبود یادگیری در شرایط بحرانی کمک کند. به پژوهشگران توصیه می شود برای دستیابی به نتایج دقیق تر، مفاهیم پژوهشی را به طور شفاف به شرکت کنندگان منتقل کنند.

واژگان کلیدی

اهمالکاری
خودکارآمدی تحصیلی
راهبرد یادگیری
فراشناختی
فروپسودگی تحصیلی
همه گیری کرونا

تاریخچه مقاله

دریافت:
۱۱ اسفند ۱۴۰۳
بازنگری:
۲۲ اسفند ۱۴۰۳
پذیرش:
۱۸ فروردین ۱۴۰۴

استناد به این مقاله (APA): یگانه پیش کناری، علی، عصاره، علیرضا، صفرنواده، مریم، آرمند، محمد (۱۴۰۴). ارائه الگوی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی دانش آموزان متوسطه در دوره همه گیری کرونا با رویکرد تفسیرگرایی. نوآوری آموزشی، یادگیری و ارزشیابی، ۲(۱/۱)-۱. <https://10.22034/jitle.2025.509593.1025>

This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-ncnd/4.0/>).

مقدمه

در عصر حاضر، جهان با سرعتی فزاینده به سمت پیشرفت و تحول در عرصه‌های مختلف در حرکت است، به‌گونه‌ای که زندگی انسان‌ها و مناسبات بین آن‌ها را به طور عمیق تحت تأثیر قرار داده است. یکی از اقدامات اساسی دولت‌ها برای همگامی با این پیشرفت‌ها، تغییر نگرش به آموزش در سطوح مختلف و تربیت نسلی نوآور و توانمند است. امروزه، تربیت نیروی انسانی کارآمد با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و ارزش‌های خاص هر جامعه، به عنوان یکی از زیرساخت‌های کلیدی توسعه و پیشرفت شناخته می‌شود (Hassani, 2006). در دنیای رقابتی و پرشتاب کنونی، سازمان‌ها برای بقا و پویایی خود ناگزیر به نوآوری در آموزش و ایجاد تغییرات مستمر هستند. مدیریت این تغییرات سریع، یکی از عوامل اساسی موفقیت سازمان‌ها محسوب می‌شود (Yousefi et al., 2024).

یکی از موانع مهم در مسیر موفقیت تحصیلی، پدیده‌ی اهمال‌کاری تحصیلی است که توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده است. اهمال‌کاری تحصیلی به تمایل غیرمنطقی افراد به تأخیر انداختن شروع یا انجام تکالیف درسی اشاره دارد (Steel & Klingsieck, 2016). دانش‌آموزان ممکن است قصد انجام تکالیف را داشته باشند، اما در عمل نتوانند خود را برای انجام آن برانگیزانند (Schouwenburg, 2004). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که اهمال‌کاری در میان دانش‌آموزان شیوع بالایی دارد؛ به‌طوری که تخمین زده می‌شود ۵۰ تا ۹۰ درصد دانش‌آموزان در انجام تکالیف درسی اهمال‌کاری می‌کنند (Steel, 2007).

فراشناخت، به عنوان یکی از مفاهیم بنیادین در روانشناسی تربیتی و علوم شناختی، به فرآیندهایی اشاره دارد که فرد از طریق آن‌ها می‌تواند بر یادگیری خود نظارت کرده و آن را هدایت کند (Khaniani, 2021). در واقع، فراشناخت شامل شناخت فرد از فرآیندهای یادگیری خود و توانایی برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی این فرآیندها است. دانش‌آموزانی که از توانایی‌های فراشناختی قوی‌تری برخوردارند، معمولاً در یادگیری موفق‌تر عمل می‌کنند، زیرا می‌توانند به طور مستقل و مؤثر از منابع یادگیری استفاده کرده و مشکلات یادگیری خود را بهبود بخشند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که استفاده از راهبردهای یادگیری فراشناختی تأثیر قابل‌توجهی بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارد (Akbari et al., 2021). بنابراین، بررسی و تحلیل این راهبردها از منظر فراشناختی می‌تواند به بهبود روش‌های آموزشی و ارتقای کیفیت یادگیری کمک کند. شناخت دقیق‌تر از چگونگی استفاده دانش‌آموزان از این راهبردها و تأثیر آن‌ها بر عملکرد تحصیلی، می‌تواند به طراحی برنامه‌های آموزشی مؤثرتر و کارآمدتر منجر شود (Qasemi, 2024).

در محیط‌های آموزشی، یکی از اهداف اصلی معلمان و مربیان، توسعه توانایی‌های فراشناختی دانش‌آموزان است. این توانایی‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا یادگیری خود را بهتر سازماندهی کنند، از اشتباهات خود درس بگیرند و راهبردهای مؤثرتری برای حل مسائل بیابند. راهبردهای یادگیری فراشناختی شامل مجموعه‌ای از تکنیک‌ها و روش‌هایی است که دانش‌آموزان می‌توانند برای بهبود فرآیند یادگیری خود از آن‌ها استفاده کنند (Bao et al., 2024). این راهبردها شامل برنامه‌ریزی، نظارت بر پیشرفت، ارزیابی عملکرد و تنظیمات استراتژیک برای بهبود مستمر است. در این راهبردها، متغیرهای مرتبط با «خود» مانند خودکارآمدی، خودتنظیمی و عزت نفس مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته‌اند (Klassen et al., 2010). خودکارآمدی در یادگیری می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی، خودتنظیمی و انگیزش دانش‌آموزان کمک کند، که این امر ضرورت آموزش این راهبردها را به یادگیرندگان آشکار می‌سازد (Charlotte et al., 2008). دانش‌آموزانی که از دانش و مهارت کافی در استفاده از راهبردهای یادگیری برخوردارند، می‌توانند مهارت‌های فراشناختی، انگیزش درونی و کنترل یادگیری خود را بهبود بخشند (Charlotte et al., 2008).

شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که بسیاری از دانش‌آموزان در دوره‌های بالای تحصیلی با مشکلاتی مانند کمبود معلومات و مهارت‌های حل مسئله مواجه هستند و قادر به نشان دادن مهارت‌هایی مانند ادراک و استنباط نیستند. با این حال، درک رویدادهای علمی برای دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا مهارت حل مسئله ارتباط نزدیکی با مشکلات روزمره آن‌ها دارد (Omedi, 2024). بنابراین، پرورش مهارت‌های حل مسئله (به عنوان یکی از راهبردهای فراشناختی یادگیری) برای موفقیت در سایر جنبه‌های علمی و یادگیری ضروری است.

نظام آموزش و پرورش نیز از تغییرات مستثنی نیست. سازمان‌های آموزشی زمانی می‌توانند پایدار بمانند و بقا یابند که بتوانند دگرگونی‌های جامعه را تحمل کرده و خود را با شرایط اجتماعی هماهنگ کنند (Bosher, 2006; Maftoon & Safdari, 2018).

محیط مدرسه به عنوان یک مکان استراتژیک، نقطه شروع مناسبی برای ایجاد تغییرات است. مدارس باید هرگونه تغییر را به منظور همگامی با تحولات جهانی بپذیرند (Rajabzadeh et al., 2015). یکی از نکات کلیدی در آموزش این است که فراگیران بیاموزند چگونه یاد بگیرند، چگونه به خاطر بسپارند و چگونه مسائل را حل کنند. علاوه بر این، فراگیران باید با مؤثرترین روش‌ها و راهبردهای یادگیری آشنا شوند. راهبردهای یادگیری شامل راهبردهای شناختی و فراشناختی هستند و به یادگیرندگان در دستیابی به اهداف یادگیری کمک می‌کنند.

انتخاب و به‌کارگیری مناسب راهبردهای یادگیری فراشناختی در فرآیند آموزشی، معلمان را قادر می‌سازد تا کارایی فرآیند آموزشی را افزایش داده و علاقه دانش‌آموزان را برانگیزند. با این حال، این امر مستلزم تلاش و انعطاف‌پذیری بیشتر از سوی معلمان است. استفاده از فناوری‌های مدرن و روش‌های نوین در فرآیند یادگیری می‌تواند سطح علمی و انگیزه دانش‌آموزان را ارتقا دهد (Mujagic & Hasanovic, 2015). با توجه به اهمیت آموزش راهبردهای یادگیری و گسترش دوره‌های آموزشی، به‌ویژه در مدارس، طراحی و اجرای روش‌های نوین و خلاقانه در تدریس بیش از پیش احساس می‌شود. دانش‌آموزان در شرایط خاص، مانند بحران کووید-۱۹، باید آمادگی استفاده از نوآوری‌های تکنولوژیک در آموزش‌های رسمی و محیط‌های یادگیری آنلاین را داشته باشند. علاوه بر آمادگی معلمان، جذابیت محیط یادگیری و میزان مشارکت دانش‌آموزان نیز از عوامل تأثیرگذار در اثربخشی روش‌های تدریس و یادگیری است (Safdari & Ghafari Mejlej, 2024).

با توجه به ضرورت‌های مذکور، پژوهش حاضر با هدف بررسی روش‌های تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و تأثیر آن‌ها بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه، و ارائه الگویی برای بهبود این عوامل در دوران بیماری کرونا انجام شده است. انجام این پژوهش از چند جهت حائز اهمیت است:

۱. توجه به نقش معلمان در به‌کارگیری روش‌های آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی در فضای مجازی: معلمان به عنوان تسهیل‌کنندگان اصلی فرآیند یادگیری، نقش کلیدی در اجرای مؤثر راهبردهای فراشناختی در محیط‌های آموزشی آنلاین دارند. این پژوهش به بررسی چگونگی به‌کارگیری این روش‌ها توسط معلمان و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان می‌پردازد.
 ۲. توسعه استراتژی‌های آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی در فضای مجازی: با توجه به گسترش استفاده از فضای مجازی در آموزش، شناسایی و توسعه استراتژی‌های مؤثر برای آموزش راهبردهای فراشناختی در این فضا ضروری است. این پژوهش به ارائه راهکارهایی برای بهبود این فرآیند کمک می‌کند.
 ۳. ایجاد محیطی جذاب و خلاقانه در فضای مجازی: طراحی محیط‌های یادگیری آنلاین که از نظر فراشناختی غنی و جذاب باشند، می‌تواند مشارکت و تمایل دانش‌آموزان را برای حضور فعال در کلاس‌های مجازی افزایش دهد. این پژوهش به بررسی عوامل مؤثر در ایجاد چنین محیط‌هایی می‌پردازد.
 ۴. آگاه‌سازی معلمان نسبت به استراتژی‌های آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی: افزایش آگاهی معلمان درباره روش‌های نوین آموزش فراشناختی و نحوه به‌کارگیری آن‌ها در فضای مجازی، می‌تواند به بهبود کیفیت تدریس و یادگیری منجر شود.
- با توجه به اهمیت مهارت‌های فراشناختی و کمبود پژوهش‌های موجود در این حوزه، این پژوهش به بررسی تأثیر آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی، کاهش اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه در دوران بیماری کرونا پرداخته است. هدف نهایی این پژوهش، ارائه الگویی برای بهبود این عوامل در شرایط بحرانی مانند همه‌گیری کووید-۱۹ است.

نتایج این پژوهش می‌تواند به غنای ادبیات موجود در حوزه راهبردهای یادگیری فراشناختی و آموزش مجازی کمک کند. همچنین، یافته‌های این مطالعه می‌تواند به عنوان پایه‌ای برای پژوهش‌های آینده در این زمینه باشد و دیدگاه‌های روشنی در مورد روش‌ها و استراتژی‌های مؤثر در آموزش راهبردهای یادگیری فراشناختی در فضای مجازی ارائه دهد. علاوه بر این، نتایج این پژوهش می‌تواند به معلمان و متولیان آموزشی کمک کند تا با انتخاب راهبردهای یادگیری مناسب و روش‌های تدریس خلاقانه، محیط‌های یادگیری مؤثرتری ایجاد کرده و دانش‌آموزان را به یادگیرندگانی مشتاق و خودکارآمد تبدیل کنند.

در نهایت، این پژوهش با ارائه راهکارهای عملی، می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش در فضای مجازی و افزایش اثربخشی روش‌های تدریس مبتنی بر راهبردهای فراشناختی کمک کند و به عنوان مرجعی برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی آینده مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۱. خلاصه تحقیقاتی داخلی و خارجی

نویسنده	سال	عنوان	نتیجه
یگانه و همکاران	۱۴۰۲	شناسایی راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و بررسی اثر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه در دوره بیماری کرو	نتایج پژوهش نشان داد که با توجه به نتایج به دست آمده تحلیل کوواریانس در متغیر اهمال‌کاری تحصیلی، می‌توان گفت گروه آزمایش تغییر معناداری در اهمال-کاری تحصیلی نسبت به گروه کنترل تحت تأثیر مداخله به وجود آمده است یعنی تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه شاغل به تحصیل در مدارس ناحیه ۲ شهر رشت اثربخش است.
سام خانیانی	۱۴۰۰	اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی و بهزیستی روان شناختی دانش‌آموزان	در این پژوهش بنابراین به نظر می‌رسد، آموزش مهارت‌های شناختی و فراشناختی می‌تواند باعث ارتقا بهزیستی روانشناختی دانش‌آموزان شده و تکنیک‌های موثری را برای مقابله با اهمال‌کاری ارایه کند.
قدم پور و بیرانوند	۱۳۹۸	تاثیر آموزش راهبردی یادگیری شناختی و فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی و خودکارآمدی دانش‌آموزان	نتایج حاصل از تحلیل کوواریانس نشان داد که آموزش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی به طور معناداری باعث کاهش اهمال‌کاری تحصیلی و افزایش خودکارآمدی در دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل گردیده است همچنین این اثر تا مرحله پیگیری حفظ شده بود.
طهماسبی و همکاران	۱۳۹۷	تاثیر راهبردهای فراشناختی بر انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی	نتایج تحلیل کوواریانس یک‌راهه نشان داد که آموزش راهبردهای یادگیری در بعد فراشناختی، بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیرگذار است و موجب کاهش آن در گروه آزمایش می‌گردد. در حالی که تفاوت معناداری بین دو گروه کنترل و آزمایش از لحاظ انگیزش پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد.
ولی‌زاده و همکاران	۱۳۹۳	پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان براساس عوامل شناختی، هیجانی، انگیزشی و جنسیت	متغیرهای تردید در کارها، ارزش‌گذاری بیرونی نسبت به اهداف، پیش‌بینی‌کننده‌های مثبت اهمال‌کاری و متغیرهای خودکارآمدی، علاقه به رشته، سازماندهی، جهت‌گیری مهارت‌مدار گرایشی و جهت‌گیری عملکرد مدارگرایشی، پیش‌بینی‌کننده‌های منفی اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان هستند
گراس و همکاران	۲۰۲۰	معرفی روشی ابتکاری برای آموزش حقوق، موارد حقوقی مجازی	نتایج حاکی از این بود که همکاران و کارشناسان حقوق اطمینان دارند که استفاده از روش VLC راهی ارزشمند برای آموزش استدلال قانونی و تصمیم‌گیری است و VLCها ابزاری را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند که به آن‌ها امکان می‌دهد تا ببینند چگونه زمینه‌های قانونی به هم پیوسته‌اند.
حیاط و همکاران	۲۰۲۰	خودکارآمدی تحصیلی، هیجانات مرتبط با یادگیری و راهبردهای یادگیری فراشناختی با عملکرد تحصیلی در	نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که خودکارآمدی دانش‌آموزان بر هیجان‌های مرتبط با یادگیری و راهبردهای یادگیری فراشناختی آن‌ها تأثیر

<p>می‌گذارد و به نوبه خود بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، هیجان‌های مرتبط با یادگیری بر راهبردهای یادگیری فراشناختی تأثیر می‌گذارند که به نوبه خود تأثیر هیجان‌ها بر عملکرد تحصیلی را واسطه می‌کنند. نتایج این مطالعه نشان داد که راهبردهای فراشناختی و هیجان‌های مرتبط با یادگیری می‌توانند نقش واسطه‌ای در رابطه بین خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشند.</p>	<p>دانشجویان پزشکی: یک مدل معادلات ساختاری</p>		
<p>دانشجویان مرد که از ابزار واقعیت مجازی سه بعدی استفاده می‌کردند نسبت به مردانی که از روش‌های سنتی استفاده می‌کردند، نمره دانش کوتاه مدت و بلند مدت بالاتری داشتند. با این حال، در زمانی که از روش‌های سنتی استفاده می‌کردند نسبت به زمانی که از ابزار واقعیت مجازی سه بعدی استفاده کرده بودند، نمره دانش کوتاه مدت به طور قابل توجهی بالاتر بود.</p>	<p>تعیین اثربخشی آموزش و دوره‌های مجازی سه بعدی در حفظ دانش در مقایسه با روش‌های سنتی آموزش</p>	<p>۲۰۲۰</p>	<p>الحربی و همکاران</p>
<p>یافته‌ها نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که معتقدند توانایی یادگیری و انجام وظایف تحصیلی خود را دارند، در اتخاذ راهبردهای فراشناختی برای دستیابی به اهداف یادگیری مؤثرتر از دانش‌آموزانی هستند که چنین باورهای خوش‌بینانه را حفظ نمی‌کنند. لذا توصیه می‌شود مسئولان دانشگاه علوم پزشکی شیراز با ارائه دوره‌های آموزشی، زمینه‌های تقویت خودکارآمدی و راهبردهای یادگیری فراشناختی دانشجویان را فراهم کنند. در این دوره‌ها باید به دانش‌آموزان به صراحت آموزش داده شود که چگونه یک استراتژی یادگیری خاص اتخاذ می‌شود، چرا مهم است و چه زمانی و چگونه برای کار خاص اعمال می‌شود.</p>	<p>نقش خودکارآمدی تحصیلی در بهبود راهبردهای یادگیری فراشناختی دانش‌آموزان</p>	<p>۲۰۱۹</p>	<p>حیات و همکاران</p>

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع، اهداف و سؤالات تحقیق، از نظر هدف، بنیادی-کاربردی و از نظر داده‌ها، کیفی است. از نظر روش اجرا، از روش داده‌بنیاد (مصاحبه با خبرگان) و الگوهای پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری شامل معلمان و مدیران مقطع متوسطه دوم شهر رشت بود. برای تبیین و شفاف‌سازی "تدوین راهبردهای یادگیری از منظر فراشناختی و تأثیر آن بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال‌کاری و فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان"، از رویکرد نظریه زمینه‌ای و ابزار مصاحبه برای گردآوری داده‌های کیفی استفاده شد. ارائه این نظریه مستلزم گردآوری داده‌های متنی و مصاحبه‌های عمیق بود. لذا، روش مصاحبه عمیق به عنوان مهم‌ترین فن گردآوری داده‌های زمینه‌ای محسوب شد. همچنین، از روش‌های مشاهده، مشاهده مشارکتی و گردآوری مدارک به عنوان روش‌های مکمل استفاده گردید. پس از اخذ مجوز از اداره آموزش و پرورش شهرستان رشت و هماهنگی با مدیریت آموزش و پرورش شهر رشت، مدارس هدف برای اجرای پژوهش انتخاب شدند و نمونه‌گیری با هماهنگی عوامل اجرایی مدارس انجام گرفت.

در این پژوهش، برای گردآوری داده‌های مرتبط با راهبردهای یادگیری فراشناختی دانش‌آموزان، علاوه بر روش کتابخانه‌ای (جهت شناسایی متون مرتبط)، از مصاحبه با خبرگان (مدیران و معلمان خبره در شهرستان رشت) استفاده شد. همچنین، برای افزایش اعتبار و قابلیت اعتماد داده‌ها، از روش مثلث‌سازی (سه‌سویه‌سازی) استفاده گردید. این روش شامل چهار نوع بود: مثلث‌سازی منابع داده‌ها (استفاده از منابع متعدد)، مثلث‌سازی محقق (استفاده از چند محقق)، مثلث‌سازی روش‌شناختی (استفاده از ابزارهای مختلف مانند مصاحبه و مشاهده)، و مثلث‌سازی نظریه (استفاده از دیدگاه‌های مختلف در تحلیل داده‌ها). ابزار اصلی گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود که با خبرگان انجام شد. سؤال اصلی این مصاحبه‌ها شناسایی راهبردهای یادگیری فراشناختی دانش‌آموزان بود. برای کمک به مصاحبه‌شوندگان، فهرستی از ابعاد و مؤلفه‌های راهنما بر اساس مطالعات پیشین تهیه و در اختیار آن‌ها قرار گرفت. در حین مصاحبه، سؤالات فرعی نیز مطرح شد تا ذهن مصاحبه‌شوندگان را به چالش بکشد. مصاحبه‌شوندگان در پاسخگویی آزاد بودند، اما در چارچوب اهداف تحقیق. در صورت انحراف از موضوع، به شیوه‌ای اخلاقی و با رعایت ادب و نزاکت به آن‌ها اطلاع داده می‌شد تا از آزار آن‌ها و خدشه‌دار شدن نتایج جلوگیری شود.

یافته‌های پژوهش

پس از تعیین سؤالات پژوهشی، با انتخاب کلیدواژه‌های مرتبط و جستجوی این عبارات در پایگاه‌های داده، منابع مرتبط شناسایی شدند. منابعی که معیارهای ورود به مطالعه را دارا بودند، مورد بررسی قرار گرفتند و داده‌ها از طریق روش کدگذاری استخراج شدند.

در مرحله بعد، اطلاعات از مستندات و منابع تأییدشده استخراج شد. برای این منظور، از روش کدگذاری باز و محتوایی (محوری) استفاده گردید. در این فرآیند، بیش از ۵۵۵ کد باز از منابع تأییدشده مطابق با جدول ۲ استخراج شد. این جدول شامل شرح اصلی هر کد باز، شماره کد و مرجع مربوط به هر کد است.

کدگذاری باز به فرآیند نسبت‌دادن کدهای مفهومی و مقوله‌ای به کوچک‌ترین واحدهای معنادار از محتوای متنی هدف اشاره دارد. این روش معمولاً با کدگذاری اولیه و کدگذاری متمرکز (کانونی) توضیح داده می‌شود. کدگذاری باز به عنوان پایه‌ای برای مفهوم‌سازی در نظریه داده‌بنیاد عمل می‌کند و با جمع‌آوری داده‌های پراکنده در کانون مقولات، به آن‌ها قدرت معنایی می‌بخشد. واحدهای معنادار داده‌ها می‌توانند شامل یک جمله کوتاه، بخشی از یک پاراگراف یا حتی چند پاراگراف از محتوای متنی باشند. گزاره‌ها بر اساس مضامین و مفاهیم آن‌ها به مقوله‌های مرتبط تقسیم‌بندی می‌شوند. این فرآیند نیازمند تفکر خلاق و مفهوم‌سازی عمیق از گزاره‌ها است. به این ترتیب، هر واحد متنی برچسب مفهومی دریافت می‌کند و به تدریج، از مفاهیم کوچک، طیف‌های مفهومی تشکیل می‌شود. از هر طیف مفهومی، یک مقوله استخراج می‌شود و در نهایت، تمام داده‌ها عنوان‌بندی و نشانه‌گذاری می‌شوند. مقوله‌های به‌دست‌آمده در ستون‌های مشخصی ثبت می‌شوند (Farasatkah, 2016).

در جدول ۲، نمونه‌هایی از گزاره‌های استخراج‌شده برای برخی مفاهیم ارائه شده است. با توجه به حجم بالای گزاره‌ها، گزارش کامل کدهای اولیه (مفاهیم) استخراج‌شده از گزاره‌ها در بخش پیوست پژوهش گنجانده شده است. در ادامه، نتایج حاصل از کدگذاری باز داده‌های تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۲. جدول کد باز (کدگذاری باز)

ردیف	کد	شرح اصلی کد باز	کد باز
۱	C:1-001	همه‌گیری و بروس کرونا و تعطیلی اجباری آموزش‌ها و هدایت مدارس به سمت آموزش غیرحضوری از اواخر سال ۹۸ تا کنون به کیفیت آموزشی و تامین نیازهای تربیتی و اجتماعی دانش‌آموزان صدمه زده است.	-آموزش غیرحضوری -کیفیت آموزش -تامین نیازهای تربیتی و اجتماعی
۲	C:2-001	به نیازهای روحی و تربیتی که یکی از موضوعات اساسی زندگی افراد است به صورت کامل پاسخ داده نشد.	نیازهای روحی و تربیتی

تعاملات اجتماعی	فضای فیزیکی مدارس با شیوع ویروس کرونا تعطیل شد درحالی	C:3-001	۳
فعالیت های زیستی	که این فضا در تعاملات اجتماعی و فعالیت های زیستی و ارتقای		
ارتقای سطح مهارت های دانشجویان	سطح مهارت های دانشجویان نقش بسیار مهمی دارد.		
فعالیت های تربیتی، فرهنگی، هنری، ورزشی			
انسان سازی	فعالیت های تربیتی، فرهنگی، هنری، ورزشی و پرورشی مدارس	C:1-002	۴
تقویت باورها	که نقش موثری در انسان سازی، تقویت باورها، مهارت افزایی و رشد		
مهارت افزایی	شخصیتی دارند.		
رشد شخصیت			
توجه به تربیت فرزندان	در این شرایط خاص کرونایی و حتی عادی خانواده ها باید با	C:2-002	۵
تقویت رابطه والد-فرزندان	فراگیری و مطالعه، وقت بیشتری برای تربیت صحیح فرزندان		
	بگذارند تا سر نخ تربیت کودکان آنان از دستشان خارج نشده و به		
	بستر فضای مجازی که چون تیغ دولبه عمل می کند، نیفتد.		
حضور اجتماعی	حضور اجتماعی جذابیت و شادابی را برای دانشجویان به همراه	C:3-002	۶
جذابیت و شادابی	دارد و امروز این قرنطینه ها و محدودیت های کرونایی موجب		
خستگی روحی	خستگی روحی آنها شده است.		
عدم تعامل و همکاری	در آموزش مجازی تعامل و همکاری وجود ندارد و این آسیب جدی	C:4-002	۷
اثربخش بودن کلاس ها به صورت حضوری	است درحالی که آموزش حضوری کلاس در معلم سرشار آموزه-		
	های علمی و تربیتی است.		
تدوین برنامه بلندمدت	برای رفع مشکلات تربیتی ناشی از دوران کرونا در دانشجویان باید	C:5-002	۸
توجه به نیازهای تربیتی و آموزشی	برنامه بلند مدت تدوین شود تا اینکه نیازهای تربیتی و آموزشی را		
	رفع کنیم.		
برنامه ریزی جامع و خلاقانه	تأمین نیازهای تربیتی و آموزشی دانشجویان به برنامه ریزی جامع و	C:1-003	۹
توجه به نیازهای تربیتی و آموزشی	خلاقانه متناسب با شرایط امروز نیاز دارد زیرا با مطالعه و برنامه		
پیشبرد برنامه های آموزشی	ریزی قادر به پیشبرد برنامه ها و کاهش آسیب های اجتماعی		
کاهش آسیب های اجتماعی	خواهیم بود.		
هدایت و تربیت فرزندان	تربیت، هدایت کردن افراد به سمت ارزش های والای انسانی است	C:2-003	۱۰
توجه به ارزش ها	لذا این هدایت در خانه و مدرسه باید به گونه ای باشد که افراد این		
	ارزش ها را پذیرفته و آن را در زندگی فردی و اجتماعی خود به کار		
	ببندند.		
شکل گیری نظام آموزش یادگیرنده محور در	یکی از مهمترین تغییرات در حوزه آموزش در عصر اطلاعات،	C:1-007	۱۱
کنار نظام آموزش معلم محور	شکل گیری نظام آموزش یادگیرنده محور در کنار نظام آموزش		
	معلم محور و به عنوان مکمل آن است.		
گسست فکری و عاطفی	گسست فکری و عاطفی بین والدین و	C:2-007	۱۲

ضعیف رابطه والد-فرزند	فرزندان		
-نالامیدی و گسست فکری	سرخوردگی دانش آموزان و معلمان در آموزش مجازی	C:3-007	۱۳
-استرس و دلهره	استرس و دلهره والدین از عدم یادگیری	C:4-007	۱۴
-کاهش اعتماد به نفس	کاهش اعتماد به نفس دانشجویان و دلسردی از یادگیری	C:5-007	۱۵
ترس والدین از فضای مجازی	دل نگرانی‌های والدین که از موبایل به دست شدن فرزندان و ورود او به محیط اینستاگرام و شبکه‌های اجتماعی می‌گوید.	C:7-007	۱۶
استفاده از فضای مجازی بدون نظارت خانواده ها قطعاً آسیب‌هایی را برای کودک و نوجوان به همراه دارد و گاه باعث می‌شود کودک یا نوجوان وقت زیادی را در فضای مجازی باشد	استفاده از فضای مجازی بدون نظارت خانواده ها قطعاً آسیب‌هایی را برای کودک و نوجوان به همراه دارد و گاه باعث می‌شود کودک یا نوجوان وقت زیادی را در فضای مجازی باشد	C:1-008	۱۷
تحلیل رفتن انرژی روانی عدم تمرکز	استفاده بیش از حد از فضای مجازی موجب تحلیل رفتن انرژی روانی و عدم تمرکز می‌شود.	C:2-008	۱۸
احساس بی حوصلگی و افسردگی عدم ارتباط واقعی و رو احساس انزوا و تنهایی	یکی دیگر از آسیب‌های استفاده بیش از حد از فضای مجازی، احساس بی حوصلگی و افسردگی است. در فضای مجازی کودک یا نوجوان ارتباط واقعی و رو در رو ندارد و این باعث می‌شود احساس انزوا و تنهایی در او شکل بگیرد	C:1-010	۱۹
فرایند جامعه پذیری و اجتماعی شدن احساس تنهایی افسردگی رفتارهای پرخاشگرانه	یکی از کارکردهای اصلیمدارس و دانشگاه‌ها فرایند جامعه پذیری و اجتماعی شدن است و هم‌اکنون به دلیل شرایط کرونا و خانه‌نشینی دانش‌آموزان، احساس تنهایی، باعث افسردگی و بی حوصلگی آنها می‌شود و ممکن است رفتارهای پرخاشگرانه هم داشته باشند	C:2-010	۲۰
افزایش رفتارهای پرخطر رفتارهای ضد اجتماعی و غیر اخلاقی	افزایش رفتارهای پرخطر حتی رفتارهای جنسی پرخطر، یکی دیگر از تهدیدهای فضای مجازی است که ممکن است باعث تغییر رویکرد مثبت و رفتارهای ضد اجتماعی و غیر اخلاقی شود.		۲۱
رفتارهای پرخاشگرانه وضداجتماعی	حتی در برخی شبکه‌های اجتماعی تصاویر و فیلم‌هایی وجود دارد که ممکن است کودک و نوجوان آن را با زندگی خود مقایسه کند و این موضوع زمینه‌های بروز رفتارهای پرخاشگرانه وضداجتماعی را تشدید کند	C:1-011	۲۲
درک و افزایش صمیمیت و همدلی سلامت روان اعضای خانواده	درک و افزایش صمیمیت و همدلی و گوش دادن بین اعضای خانواده است که برای سلامت روان اعضای خانواده بسیار کمک کننده است.	C:2-011	۲۳
جو اعتماد و صمیمیت بین والدین و نوجوان	وقتی جو اعتماد و صمیمیت بین والدین و نوجوان حاکم باشد، نوجوان احساس نمی‌کند که والدین با پرسش‌های خود دنبال می‌گیری هستند.	C:3-011	۲۴

نظارت صحیح والدین	والدین وظیفه دارند با نظارت صحیح مثلا با آوردن تغذیه برای فرزند خود در زمان مطالعه، حضور کودک و نوجوان خود را در فضای مجازی نظارت کنند	C:1-012	۲۵
فراهم کردن بسترهای سالم درگیر شدن شناختی و هیجانی در فرایند یادگیری	در بعد آموزش نیز با فراهم کردن بسترهای سالم برای کلاس های آنلاین و الکترونیک، معلمان می توانند زمینه حداکثری مشارکت و شرکت در فعالیت های کلاسی و گروهی و درگیر شدن شناختی و هیجانی در فرایند یادگیری را برای دانش آموزان ایجاد کنند.	C:2-012	۲۶
کاهش بار روانی انعطاف پذیری بیشتر فرصت یادگیری	معلمان برای کاهش بار روانی وارد شده به دانش آموزان و خانواده-ها مباحث کمتری را برای هر جلسه تدریس در نظر داشته باشند و با انعطاف پذیری بیشتر، فرصت یادگیری را برای دانش آموزان فراهم کنند	C:1-013	۲۷
منزوی شدن، حیا زدایی، از بین رفتن حریم خصوصی، سست شدن بنیان های خانوادگی	به نظر بنده منفی ترین پیامد استفاده زیاد و نادرست از فضای مجازی، منزوی شدن، حیا زدایی، از بین رفتن حریم خصوصی، سست شدن بنیان های خانوادگی است و این ناشی از ناآگاهی و بی توجهی خانواده نسبت به آثار منفی فضای مجازی است. در این دوران کرونا باعث شده ایم که همگی معتاد به این فضا شویم.	C:2-013	۲۸
هتک حرمت و تعدی به حریم خصوصی افراد	آسیبها و تاثیر های دفعی و ملموس و به تعبیری سخت، مثل هتک حرمت و تعدی به حریم خصوصی افراد، که انسان در همان لحظات نخست وقوع، متوجه و متالم می شود.	C:1-014	۲۹
توجه به تاثیرات منفی در زندگی جوانان	آسیب ها و تاثیر های آرام، تدریجی و غیر ملموس و نرم که انسان در ابتدای امر متوجه نمی شود، اما به مرور زمان و گذشت ایام نتایج آن را در خود و زندگی اش می بیند.	C:1-015	۳۰
عدم به روزرسانی، عدم زیرساخت های مناسب	عدم به روزرسانی، عدم زیرساخت های مناسب و نیز هم پوشانی دستگاه ها و نهادهای مربوط، شاهد کاستی هایی در زمینه اجرای قوانین هستیم	C:1-016	۳۱
عدم اطلاع رسانی و فرهنگ سازی	به دلیل عدم اطلاع رسانی و فرهنگ سازی مناسب جهت تبیین قوانین و نیز هشدارهای لازم، کاربران نسبت به قوانین موجود در فضای مجازی اطلاعات بسیار ناچیزی دارند.	C:2-016	۳۲
پذیرش مسئولیت های اجتماعی	آماده کردن فرزندان و جوانان این مرزو بوم برای پذیرش مسئولیت های اجتماعی خصوصا در دوران پسا کرونا یکی از وظایف مهم و اساسی خانواده ها به شمار می رود.	C:3-016	۳۳
عدم توانمندسازی معلمان و اساتید	آسیب های گزارش شده در رسانه ها نشان می دهد که حتی معلمین نیز در خیلی از موارد برای ورود به فضای مجازی توانمندسازی نشده بوده اند.	C:1-017	۳۴
نقش هدایتگر معلمان	باید نقش معلم را به هدایت گر تغییر داد تا متناسب با فضای تعاملی مجازی شود	C:2-017	۳۵
عدم توجه به صلاحیت حرفه ای معلمان	معلم و مدیر و کادر آموزشی در یک فرآیند درست از هدایت تحصیلی و صلاحیت های حرفه ای قرار نگرفته اند.	C:1-018	۳۶

عدم آشنایی با آموزش های اثربخش و مطلوب	بسیاری از معلم ها با فضای مجازی برای ایجاد آموزش های اثربخش و مطلوب آشنایی کافی نداشتند.	C2:018	۳۷
نبود امکانات	بسیاری از خانواده ها به علت هزینه های بالا، از داشتن امکاناتی نظیر اینترنت و گوشی های هوشمند بی بهره بودند.	C:4-018	۳۸
نقض عدالت آموزشی	نقض عدالت آموزشی، کیفیت پایین آموزش، آشنایی دانش آموزان با فیلترشکن و قابلیت های آن و همچنین بی توجهی به ظرفیت پیام رسان های داخلی انجامید.	C:1-019	۳۹
کیفیت پایین آموزش	مکان برقراری ارتباط فردی دانش آموز با معلم در این شبکه وجود ندارد.	C:2-019	۴۰
عدم تعامل	عدم دسترسی خیل عظیمی از دانش آموزان مناطق محروم به گوشی هوشمند و شبکه شاد از مشکلات اساسی این شبکه به شمار می رود.	C:3-019	۴۱
عدم قطعیت و پیش بینی ناپذیری	عدم قطعیت و پیش بینی ناپذیری شیوع پاندمی بیماری عفونی، پتانسیل بالایی برای ترس روانی از سرایت بیماری دارد و اغلب منجر به بسیاری از مشکلات روحی و روانی می شود.	C:4-019	۴۲
مشکلات روحی و روانی	در این شرایط اگر چه به ظاهر مراجعات حضوری دانشجویان کمتر شده اما ارجاعات تلفنی به مراکز مشاوره و بهداشت ... به خاطر شرایط خاص جامعه و اضطراب و استرس افزایش یافته است.	C:1-020	۴۳
اضطراب و استرس	از آنجایی که اکثر فعالیت های آموزشی و پرورشی جنبه مجازی گرفته باید بدانیم که در فضای مجازی ابتکار، خلاقیت و نوآوری حرف اول را میزند.	C:2-020	۴۴
خلاقیت و نوآوری	در فضای مجازی به این نتیجه می رسیم که چنانچه نظارت و کنترلی برای استفاده از این ابزارها صورت نگیرد این ابزار قدرتمند با وجودی که می تواند باعث رشد علمی، فرهنگی و آموزش در بین نوجوانان شود، اما در عین حال می تواند موجبات بروز فسادهای فکری و رفتاری را هم فراهم آورد.	C:3-020	۴۵
رشد علمی، فرهنگی و تعلیم و آموزش	شبکه های اجتماعی اعتیادآور است، استفاده بیش از حد از این فضا می تواند آسیب طولانی مدت و برگشت ناپذیری به بار آورد.	C:4-020	۴۶
موجبات بروز فسادهای فکری و رفتاری	به دلیل پویایی بالای فضای مجازی، والدین نباید از به روزرسانی دانش خود عقب بمانند.	C:1-021	۴۷
اعتمادآور بودن شبکه اجتماعی	والدین به دلیل نداشتن فراغت و یا شناخت از ابعاد مختلف این فضا نمی توانند نظارتی بر فعالیت کودک و نوجوان شان داشته باشند	C:2-021	۴۸
پویایی بالای فضای مجازی	کودکان و نوجوانان به دلیل انرژی، ظرفیت و فراغت زیاد با آزمایش و خطایی که خودشان انجام می دهند با ظرفیت ها و ابعاد مختلف این فضا آشنا می شوند و دنیایی را برای خود ترسیم می کنند که والدین هم بی اطلاع هستند	C:3-021	۴۹
نداشتن فراغت و یا شناخت از ابعاد مختلف	بی اطلاعی والدین از رفتارهای پنهان فرزندان		

ارائه‌ی آموزش دروس به صورت مجازی اعتیاد اینترنتی فرزندان	با توجه به ارائه‌ی آموزش دروس به صورت مجازی، در این خصوص والدین بایستی با برنامه‌ریزی مناسب و زمانبندی استفاده از فضای مجازی مراقب اعتیاد اینترنتی فرزندان خود باشند.	C:4-021	۵۰
عدم تعامل بین معلمان و دانش‌آموزان	یکی از نیازهای اساسی نوجوان، برقراری ارتباط با معلم و الگو گرفتن از اوست؛ که این فرایند در آموزش مجازی کم‌رنگ شده‌است.	C:1-022	۵۱
قانون‌گریز شدن عدم اجتماعی شدن	یکی از مضرات آموزش مجازی برای برخی دانش‌آموزان، قانون‌گریز شدن آنهاست. طوریکه انضباط شخصی لازم را از دست دادند.	C:1-023	۵۲
دوری از مراسمات معنوی و مذهبی عدم رشد فرهنگی	تاثیر مراسم‌های جمعی از قبیل مراسم بزرگداشت، مراسم عزاداری و جشن، مراسم صبحگاه، ورزش‌های گروهی، اردوهای دانش‌آموزی و... است که علاوه بر اجتماعی شدن دانش‌آموزان باعث میشود که در حال‌وهوای معنوی قرار بگیرند و با جمع همراه شوند.	C:1-024	۵۳
دوری از مراسمات معنوی و مذهبی عدم رشد فرهنگی	برگزاری نماز جماعت که موجب می‌شود دانش‌آموزان همراه با دوستانشان در آن فضا قرار بگیرند. این در رشد معنویات دانش‌آموزان اثر داشت و فرصت خوبی برای پرورش دانش‌آموزان بود که کرونا از ما گرفت.	C:2-024	۵۴
کم‌سوادی دانشجویان	در دوران پسا کرونا با مسئله‌ی دیگری به‌نام کم‌سوادی دانشجویان جدید‌الورود مواجه باشیم. مسئله‌ای که پرورش شخصیت آن‌ها را تحت الشعاع قرار خواهد داد.	C:1-025	۵۵
محرومیت و نابرابری	بسیاری از والدین در شرایط کنونی «محرومیت و نابرابری» را یکی از دلایل عدم حضور فرزندان و مشارکت والدین در فضای آموزش مجازی بیان می‌کنند.	C:1-026	۵۶
سرمایه فرهنگی پایین عدم آشنایی با کاربرد گوشی همراه	خانواده‌ها چون سرمایه فرهنگی پایینی دارند، نحوه استفاده درست را نمی‌دانند و با قابلیت‌های گوشی هوشمند آشنا نیستند.	C:1-027	۵۷
نبود امکانات شرمساری اجتماعی	تعدادی از این خانواده‌ها یک گوشی هوشمند دارند و فرزندان باید منتظر بمانند که والدین از سرکار برگردند و خواهر و برادرها دست به دعا می‌شوند که کلاس‌هایشان هم‌زمان برگزار نشود.	C:1-028	۵۸
نبود امکانات	کرونا نشان داد که محرومیت و «نابرابری دیجیتال» چگونه می‌تواند منجر به محرومیت و شرمساری اجتماعی کودکان شود.	C:2-028	۵۹
عدالت اجتماعی و آموزشی سیاست‌های اجتماعی	اگر قرار باشد آموزش مجازی ادامه داشته باشد، شناسایی خانواده‌ها محروم برای ارائه خدمات مجازی و سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء سواد دیجیتالی طبقات پایین جامعه می‌تواند یکی از سیاست‌های اجتماعی در راستای عدالت اجتماعی و آموزشی باشد.	C:3-028	۶۰
نابرابری‌های آموزشی	کرونا موجب شد برای مدتی کوتاهی نابرابری‌های آموزشی کمتر شود و همه در یک فرصت برابر برای یادگیری قرار بگیرند.	C:4-028	۶۱
جدی نگرفتن آموزش	دانش‌آموزانی که در خانواده‌هایی با سبک تربیتی بی‌توجه و سبک تربیتی سهل‌انگانه بزرگ و تربیت یافته‌اند، کلاس‌های آنلاین را	C:1-029	۶۲

	فرصتی مناسب برای سرگرمی و بازی و شوخی می‌یافتند.		
عدم توجه به توانایی و تلاش های معلمان	کرونا تصوراتی غلطی که در مورد معلم و حرفه معلمی در اذهان عمومی ایجاد شده بود را زدود و نشان داد که نقش و جایگاه معلم در تعلیم و تربیت می‌تواند از نقش والدین هم مهمتر باشد	C:2-029	۶۳
عدم آشنایی با فضای مجازی	معلمان و دانش‌آموزان، پیش نیازهای لازم برای استفاده صحیح از این فضا را نمی‌دانند	C:3-029	۶۴
عدم آشنایی با فضای مجازی	اگر چه فضای شاد یک فضای سالم و استاندارد است اما تمام کلاس‌های درس در این بستر برگزار نمی‌شود و زمانی که دانش‌آموز موبایل به دست شود به جز محیط شاد ممکن است در محیط‌ها و شبکه‌های اجتماعی دیگر نیز حضور یابد، شبکه‌های اجتماعی که گاه محتوای آن مناسب کودک و نوجوان نیست.	C:1-030	۶۵
اضطراب ورود به فضاهای نامناسب	اضطراب نیزیکی دیگر از آسیب‌های فضای مجازی است یعنی ممکن است کودک یا نوجوان مورد تهدید قرار بگیرد یا فیلم‌هایی را ببیند که مناسب سنش نیست.	C:5-020	۶۶

پس از جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های تکمیلی و سایر پاسخ‌های باز، این پاسخ‌ها مورد تحلیل و مقوله‌بندی قرار گرفتند. در نهایت، شاخص‌ها و پیامدهای مورد نظر از تحلیل این پاسخ‌ها استخراج و معرفی شدند. در جدول ۳، مضامین، مقولات و نشانگرهای مرتبط با آن‌ها ارائه شده است. لازم به ذکر است که در این جدول، تنها نشانگرهایی ذکر شده‌اند که از بیشترین فراوانی و تکرار برخوردار بوده و در شناسایی مقوله‌های تحقیق از اهمیت بالاتری برخوردار بودند. در عمل، محقق از نشانگرهای بیشتری برای تحلیل محتوای پاسخ‌های شرکت‌کنندگان استفاده کرده است.

در مرحله قبل، فرآیند کدگذاری اولیه، که زیرمجموعه‌ای از کدگذاری باز محسوب می‌شود، به پایان رسید. در این مرحله، محقق بر اساس ارتباط معنایی بین کدهای اولیه، آن‌ها را دسته‌بندی می‌کند. این دسته‌بندی به دو صورت انجام می‌گیرد:

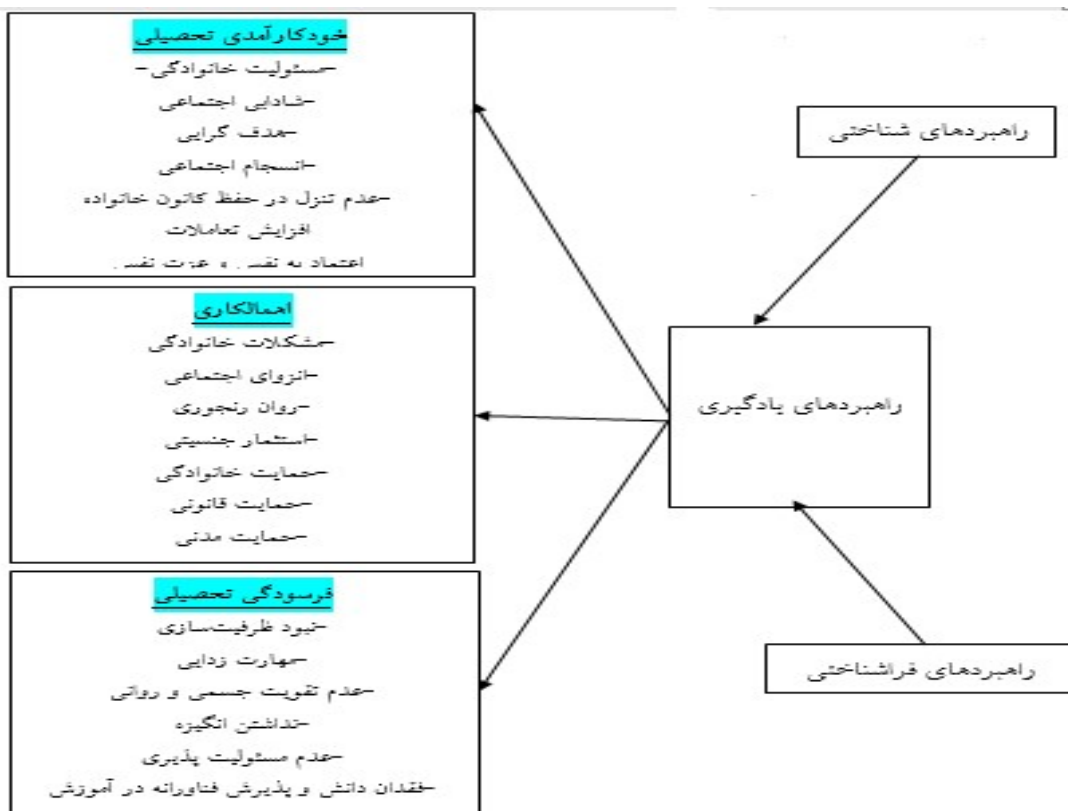
- تعریف یک کد جدید و قرار دادن تعدادی از کدهای اولیه در زیرمجموعه آن.
 - استفاده از یک کد موجود در سطح انتزاعی‌تر که کدهای اولیه به عنوان زیرمجموعه آن قرار می‌گیرند. این کدهای انتزاعی‌تر به عنوان مقولات شناخته می‌شوند.
- این فرآیند دسته‌بندی و انتزاع کدها به محقق کمک می‌کند تا ساختاری منسجم و معنادار از داده‌های خام ایجاد کند و به تحلیل عمیق‌تر و جامع‌تر داده‌ها بپردازد.

جدول ۳. مضمون، مقوله و نشانگرهای پژوهش (کدگذاری محوری)

مضمون	مقوله	نشانگر
		نداشتن پول و حتی پول برای خرید گوشی همراه، نداشتن شرایط مالی مناسب در خانواده‌ها، عدم ارائه ابزارهای آموزش الکترونیکی به والدین کم درآمد، مقدار درآمد مکفی خرج امروز نیست، والدین بیکار و نداشتن شغل، تعداد فرزندان بیشتر،
		سطح فرهنگ پایین خانوادگی، فرهنگ اجتماعی باعث حاشیه رفتن فرزندان، رفتارهای پنهان فرزندان، تعصب بی جا و زیاد از حد والدین، طرد شدن از خانواده بخاطر مشغله‌های کاری و خانوادگی، عدم درک مشکلات آنها توسط والدین
		مشکلات عاطفی، نداشتن غمخوار، نداشتن همراز و همدل، افسردگی ناشی از عدم آشنایی با فضای مجازی، ضعیف بودن ایمان و اعتقاد، سردرگمی در ندانستن نقش پدر و مادر، ازدواج نامناسب خانوادگی و عدم توجه به نیازهای فرزندان، اضطراب، بی‌حوصلگی، ناامیدی
اهمالکاری	استثمار جنسیتی	انجام کارهای سخت نامناسب، شرایط بد در اجتماعی، تهدیدات فضای مجازی، دیدن تصاویر

تحصیلی	مستهجن، ورود به فضاهای نامناسب جنسیتی،
حمایت خانوادگی	کمک به نگهداری فرزندان و تربیت آنها، حمایت‌های خانواده از فرزندان، تقویت حمایت‌های عاطفی از فرزندان در خانواده، تغییر نگاه متعصبانه و باورهای غلط نسبت به تحصیل فرزندان و عدم کارکردن فرزندان در دوران تحصیل، تقویت اعتماد فرزندان به یادگیری در فضای آموزش مجازی
حمایت قانونی	تسهیل در اعطای وام و تسهیلات بانکی، تدوین قوانین حمایت اقتصادی از خانواده های کم بضاعت، تمرکز فعالیت‌های حمایتی اقتصادی از خانواده های ضعیف در یک سازمان خاص، تشکیل صندوق‌های حمایتی برای حمایت از فرزندان بی‌سرپرست، اجرای قوانین حمایت از حقوق فرزندان آسیب دیده و نداشتن خانواده
حمایت مدنی	تقویت دید گره‌گشایی و انگیزه تحصیل در فرزندان، حمایت سرمایه‌گذاری‌ها به تحصیل فرزندان در همه جای دنیا، توسعه مراکز آموزشی برای رشد و مهارت فرزندان، ایجاد پل ارتباطی بین والدین و فرزندان، حمایت جامعه از خانواده ها و تاکید بر ارتباطات خانوادگی، کمک سازمان‌های حمایتی در تاکید به ارتباطات و توجه خانواده ها به نیازهای فرزندان، تغییر نگرش جامعه از کمک مادی هدف به سمت مهارت و آموزش
نبود ظرفیت‌سازی	عدم آموزش مهارت‌های زندگی، عدم بهبود سبک زندگی، عدم سوادآموزی و رفتن به دانشگاه، عدم پرورش استعدادها و تقویت نوآوری در دوران کرونا، عدم توجه به گسترش فرهنگ مطالعه و استفاده از وسایل ارتباط جمعی در دوران کرونا، عدم معرفی دانشجویان موفق و الگو قرار دادن برای دیگر دانشجویان، عدم حمایت سازمان‌ها و خانواده برای رهایی از بزهکاری فرزندان، از بین نبردن تاثیرات منفی مخرب فضای مجازی بر یادگیری فرزندان
مهارت زدایی	عدم آموزش‌های فنی - حرفه‌ای، عدم آموزش‌های حقوقی - اقتصادی، عدم آگاهی از حقوق شهروند اجتماعی، عدم بهبود روابط اجتماعی و عضویت در گروه‌های اجتماعی نبود تامین امنیت جنسی در فضای مجازی، نبود مشاوره و کمک به خانواده در تربیت فرزندان آنها، حمایت و مشاوره به فرزندان در استفاده از فضای مجازی، عدم تقویت ریسک‌پذیری و تشویق به استقلال و کارآفرینی، تغییر نامناسب در ذهن فرزندان و نبود روحیه در آنها، عدم شادابی در فرزندان از طریق مشارکت اجتماعی، نبود روابط با اطرافیان به دوستان، نداشتن احساس خودکارآمدی و مستقل بودن
عدم تقویت جسمی و روانی	تذلیل سطح دانش، مهارت زدایی، تعلیم و تربیت نامناسب به دلیل ناآشنایی، نداشتن توانایی - های لازم برای فائق آمدن بر مشکلات آموزشی، عدم تمایل به انجام کارهای جدید، کاهش خوداثربخشی
فرسودگی تحصیلی	نداشتن انگیزه
عدم مسئولیت پذیری	نبود آگاهی های لازم، عدم پذیرش ایده‌های نو، ترس از گفته‌ها، عدم پذیرش اجتماعی، عدم استقلال فکری، عدم تقویت استعدادها، عدم فرهنگ‌سازی کارآفرینی
فقدان دانش و پذیرش فناوریانه در آموزش	عدم خودباورزی، عدم توجه به نیازهای آموزشی در مناطق مختلف، عدم حمایت‌های مناسب از سوی دولت و مسئولان آموزش، عدم اعتماد دبه نفس، عدم داشتن احساس بارز بودن در زندگی، عدم الگوسازی دانشجویان شایسته در جامعه، عدم فرصت‌های فناوری و تکنولوژی در آموزش، عدم نهادینه نمودن فرهنگ فضای مجازی در آموزش
مسئولیت خانوادگی	آموزش خلاقیت از بدو تولد به فرزندان، تاکید بر مسئولیت‌پذیری، حس اعتماد پذیری بین والدین و فرزندان
شادابی اجتماعی	تبلیغات و اطلاع‌رسانی در راستای شادابی، تغییر سبک زندگی، کاهش استرس‌ها و تنش‌های روحی و روانی، افزایش شادی بااصلاح باورها ومعقول سازی آنها، افزایش استعدادوبالندگی با شادی و نشاط
هدف گرایی	آموزش هدف گرایی، توجه به نیازها و خواسته‌های فرزندان، فراهم نمودن بستر مناسب برای رفاه و آرامش فرزندان در خانواده
خودکارآمدی تحصیلی	تقویت هم نوایی و خودتطابقی، احساس مسئولیت متقابل، یگانگی در شخصیت افراد، مشارکت، اعتماد به یکدیگر
عدم تنزل در حفظ کانون	خوش بینی به آینده، امید و خودباوری در بین اعضای خانواده، نگرش مثبت افراد خانواده

خانواده	نسبت به ایده‌های یکدیگر، ایمان و باور
افزایش تعاملات	تاکید بر حقوق فرزندان در خانواده، رعایت عدالت و مساوات بین ویژگی‌های فرزندان در خانواده و جامعه، دادن فرصت‌های خودباوری به فرزندان، توجه به ارزش‌های وجودی فرزندان
اعتماد به نفس و عزت نفس	کاهش انزوای و گوشه‌گیری، میدان دادن به نظرات فرزندان، پذیرش ایده‌های نو فرزندان از سوی خانواده‌ها، دادن فرصت‌های مهم در سطح جامعه به فرزندان،

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

بحث و نتیجه گیری

نظام‌های آموزشی می‌توانند با به‌کارگیری روش‌های متنوع، خودکارآمدی دانش‌آموزان را افزایش دهند. یکی از مؤثرترین روش‌ها، تأکید بر اندیشه‌ورزی به جای اندیشه‌آموزی است. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که آموزش مبتنی بر اصول فراشناختی می‌تواند به نظام‌های آموزشی در تحقق این هدف کمک کند. علاقه محققان به حوزه فراشناخت ناشی از تأثیرات مهم آن در عرصه تعلیم و تربیت است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که مهارت‌های فراشناختی نقش کلیدی در فعالیت‌های شناختی مانند تبادل اطلاعات، درک مطلب، انگیزش پیشرفت، حل مسئله، حافظه، شناخت اجتماعی و سایر فرآیندهای یادگیری ایفا می‌کنند. به طور کلی، آموزش راهبردهای فراشناختی می‌تواند زمینه‌ساز درگیری علمی، تقویت منبع کنترل درونی، ایجاد اسنادهای مثبت، افزایش انگیزش پیشرفت، پرورش خلاقیت و خودمسئولیت‌پذیری در افراد شود. این مهارت‌ها همچنین اعتماد به نفس افراد را در مواجهه با چالش‌های زندگی افزایش داده و آن‌ها را قادر می‌سازند تا مشکلات را شناسایی کنند، فعالیت‌های خود را ارزیابی نمایند، مستقل عمل کنند و راه‌حل‌های مؤثری ارائه دهند.

نتایج این پژوهش نشان داد که راهبردهای شناختی و فراشناختی تأثیر قابل توجهی بر بهبود فرآیند یادگیری دانش‌آموزان دارند. راهبردهای شناختی شامل تکنیک‌هایی مانند مرور مطالب، یادداشت‌برداری، خلاصه‌نویسی و ایجاد پیوندهای معنایی بین مفاهیم هستند. از سوی دیگر، راهبردهای فراشناختی بر آگاهی و کنترل فرآیندهای شناختی متمرکزند و شامل برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی یادگیری می‌شوند. دانش‌آموزانی که از این راهبردها استفاده می‌کنند، توانایی بیشتری در تنظیم و کنترل فرآیندهای یادگیری خود دارند، که منجر به بهبود کیفیت یادگیری آن‌ها می‌شود. در دوران همه‌گیری کرونا و آموزش‌های غیرحضوری، اهمیت این راهبردها در مدیریت زمان و منابع بیش از پیش آشکار شد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های امید (Omedi, 2024)، قاسمی (Qasemi, 2024) و بائو و همکاران (Bao et al., 2024) مشابهت و تطابق دارد.

خودکارآمدی تحصیلی، به باور دانش‌آموزان به توانایی‌های خود برای انجام وظایف تحصیلی و دستیابی به موفقیت اشاره دارد. نتایج پژوهش نشان داد که استفاده از راهبردهای یادگیری مؤثر، خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. دانش‌آموزانی که از این راهبردها استفاده می‌کنند، اعتماد بیشتری به توانایی‌های خود داشته و احساس موفقیت بیشتری را تجربه می‌کنند، که این امر به افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به تحصیل منجر می‌شود.

اهمال کاری تحصیلی، به تأخیر انداختن تکالیف و وظایف تحصیلی اشاره دارد. یافته‌ها نشان داد که استفاده از راهبردهای یادگیری مؤثر می‌تواند میزان اهمال کاری را کاهش دهد. دانش‌آموزانی که از این راهبردها استفاده می‌کنند، نظم و انضباط بیشتری در انجام تکالیف خود داشته و کمتر دچار تأخیر در انجام وظایف می‌شوند.

فرسودگی تحصیلی، به احساس خستگی و بی‌انگیزگی ناشی از فشارهای تحصیلی اشاره دارد. نتایج پژوهش نشان داد که راهبردهای یادگیری مؤثر می‌توانند فرسودگی تحصیلی را کاهش دهند. دانش‌آموزانی که از این راهبردها استفاده می‌کنند، توانایی بیشتری در مقابله با فشارهای تحصیلی داشته و کمتر احساس خستگی و بی‌انگیزگی می‌کنند.

بررسی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که خودکارآمدی یکی از مهم‌ترین عوامل تنظیم رفتار است و می‌تواند به خودتنظیمی، بهبود کیفیت زندگی و آمادگی برای مواجهه با چالش‌های پیچیده کمک کند. آموزش راهبردهای فراشناختی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در پرورش خودکارآمدی شناخته می‌شود. این مهارت‌ها می‌توانند تصمیم‌سازی، تعامل سازنده، برنامه‌ریزی، تفکر عمیق، قضاوت سازنده و خودکنترلی را در فراگیران تقویت کنند. فراشناخت بر آگاهی فرد از نظام شناختی خود تأکید دارد و به یادگیرندگان کمک می‌کند تا موانع یادگیری را شناسایی کرده و راه‌حل‌های بهینه را طراحی کنند. افراد با مهارت‌های فراشناختی قوی‌تر، توانایی تحلیل مسائل پیچیده، بررسی راه‌حل‌ها و کنترل فرآیندهای تفکر خود را دارند.

پژوهش‌هایی مانند مطالعه (Afshari et al. 2020) نشان دادند که دانشجویان پزشکی در ایران با چالش‌هایی مانند حجم بالای مطالب، عدم تعامل با اساتید و سیستم پشتیبانی ضعیف در یادگیری الکترونیکی مواجه هستند. همچنین، (Alharbi et al. 2020) دریافته‌اند که استفاده از ابزارهای واقعیت مجازی سه‌بعدی در آموزش آناتومی، منجر به بهبود نمرات دانشجویان در مقایسه با روش‌های سنتی شد.

ولز (Wells, 1995) معتقد است که آموزش فراشناختی، انعطاف‌پذیری در کنترل شناختی را افزایش داده و به افراد کمک می‌کند تا برنامه‌های خود را بهتر مدیریت کنند. این فرآیند می‌تواند به کاهش اهمال کاری منجر شود، زیرا افراد متوجه می‌شوند که تأخیر در انجام تکالیف ناشی از بی‌انگیزگی نیست، بلکه یک راهبرد برای تنظیم هیجان‌های منفی است. آموزش فراشناختی این چرخه را شکسته و به افراد کمک می‌کند تا با انجام به موقع تکالیف، هیجان‌های مثبت پایدارتری را تجربه کنند.

فراشناخت بر آگاهی لحظه‌ای از رخداد‌های درونی تأکید دارد و می‌تواند بر خودکارآمدی تأثیر بگذارد. بندورا (Bandura, 1997) معتقد است که باور افراد به توانایی‌های خود، بیش از دانش و مهارت‌های آن‌ها، بر عملکردشان تأثیر می‌گذارد. فراشناخت به افراد کمک می‌کند تا مهارت‌های خود را شناسایی کرده و توانایی به‌کارگیری آن‌ها را در شرایط مختلف ارزیابی کنند.

با توجه به یافته‌های این پژوهش و مطالعات مشابه، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های گسترده‌تر و عمیق‌تری در زمینه تأثیر راهبردهای فراشناختی بر خودکارآمدی تحصیلی، اهمال کاری و فرسودگی تحصیلی انجام شود. همچنین، کنترل متغیرهای مداخله‌گر در

پژوهش‌های آینده و ارائه راهنمایی‌های لازم به شرکت‌کنندگان برای پاسخگویی به پرسشنامه‌ها، می‌تواند به بهبود کیفیت پژوهش‌ها کمک کند. این یافته‌ها می‌توانند زمینه‌ساز پژوهش‌های جدید و ارائه ایده‌های نو در حوزه آموزش و یادگیری باشند.

محدودیت‌ها

این پژوهش با چندین محدودیت مواجه است که ممکن است بر تعمیم‌پذیری و اعتبار نتایج تأثیر بگذارد. نخست، محدودیت در تعداد شرکت‌کنندگان به دلیل تمایل کم دانش‌آموزان به مشارکت در پژوهش، به‌ویژه در دوران همه‌گیری کرونا، می‌تواند نمونه‌گیری را با چالش مواجه کند. این مسئله ممکن است دسترسی به دانش‌آموزان را محدود کرده و بر گستردگی نتایج تأثیر منفی بگذارد. دوم، عدم تنوع کافی در نمونه‌گیری از نظر متغیرهای دموگرافیک مانند جغرافیا، جنسیت، سطح تحصیلات و سایر عوامل جمعیت‌شناختی، می‌تواند تعمیم‌پذیری یافته‌ها را کاهش دهد.

سوم، محدودیت در اعتبار و پایایی ابزارهای پژوهش ممکن است نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. ابزارهای مورد استفاده برای سنجش راهبردهای شناختی، فراشناختی و یادگیری ممکن است از اعتبار و پایایی کافی برخوردار نباشند. چهارم، استفاده از ابزارهای خودگزارشی برای اندازه‌گیری راهبردهای یادگیری و خودکارآمدی تحصیلی ممکن است با سوگیری‌های مرتبط با خودارزیابی مواجه شود، که این امر می‌تواند دقت داده‌ها را کاهش دهد.

پنجم، محدودیت زمانی در جمع‌آوری داده‌ها به‌ویژه در شرایط بحران کرونا، ممکن است بر نتایج تأثیرگذار باشد. تغییرات سریع در شرایط آموزشی در این دوره، امکان کنترل کامل متغیرهای محیطی را دشوار می‌سازد. ششم، دسترسی محدود به دانش‌آموزان در مناطق دورافتاده یا روستایی ممکن است نمونه‌گیری را با مشکل مواجه کرده و نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. هفتم، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی بین دانش‌آموزان ممکن است تأثیرات متفاوتی بر راهبردهای یادگیری و خودکارآمدی تحصیلی داشته باشد که در این پژوهش به‌طور کامل بررسی نشده است. این تفاوت‌ها می‌توانند نتایج را تحت تأثیر قرار داده و نیاز به پژوهش‌های بیشتری در این زمینه را نشان دهند.

در مجموع، این محدودیت‌ها نشان می‌دهند که نتایج این پژوهش باید با احتیاط تعمیم داده شوند و انجام مطالعات گسترده‌تر با نمونه‌های متنوع‌تر و ابزارهای دقیق‌تر برای دستیابی به نتایج قوی‌تر پیشنهاد می‌شود.

پیشنهادها

برای بهبود کیفیت و اعتبار پژوهش‌های آینده، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. افزایش حجم نمونه: با مشارکت تعداد بیشتری از دانش‌آموزان در پژوهش، می‌توان به نتایج معنادارتر و قابل تعمیم‌تری دست یافت. این امر به ویژه در مطالعات آینده می‌تواند تعمیم‌پذیری یافته‌ها را افزایش دهد.
۲. تنوع نمونه‌گیری: نمونه‌گیری از دانش‌آموزان با ویژگی‌های جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی متنوع می‌تواند به بهبود تنوع نمونه و افزایش قابلیت تعمیم نتایج کمک کند. این رویکرد امکان بررسی تأثیرات متغیرهای زمینه‌ای بر نتایج پژوهش را فراهم می‌سازد.
۳. استفاده از ابزارهای معتبر و پایا: به‌کارگیری ابزارهای سنجش با اعتبار و پایایی بالا برای اندازه‌گیری راهبردهای شناختی، فراشناختی و یادگیری، می‌تواند دقت و اعتبار نتایج پژوهش را افزایش دهد. استفاده از ابزارهای استانداردشده و تطبیق‌یافته با فرهنگ محلی توصیه می‌شود.
۴. ترکیب روش‌های کمی و کیفی: استفاده همزمان از روش‌های کمی (مانند پرسشنامه‌های خودگزارشی) و کیفی (مانند مصاحبه‌های عمیق و مشاهده‌های مستقیم) می‌تواند به کاهش سوگیری‌ها و افزایش دقت نتایج کمک کند. این رویکرد جامع‌نگر، امکان درک عمیق‌تری از پدیده‌های مورد مطالعه را فراهم می‌کند.
۵. بررسی در دوره‌های زمانی مختلف: انجام پژوهش در بازه‌های زمانی متفاوت می‌تواند به ارزیابی بهتر تأثیرات بحران‌ها (مانند همه‌گیری کرونا) و تغییرات شرایط آموزشی کمک کند. این امر امکان بررسی پویایی‌های یادگیری و تطبیق‌پذیری دانش‌آموزان را فراهم می‌سازد.

۶. پایش بلندمدت: ایجاد برنامه‌های پایش مداوم برای ارزیابی اثرات بلندمدت راهبردهای یادگیری بر خودکارآمدی تحصیلی و فرسودگی تحصیلی پیشنهاد می‌شود. این برنامه‌ها می‌توانند به شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی و طراحی مداخلات آموزشی مؤثر کمک کنند.

۷. توجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی: طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی که به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان توجه دارند، می‌تواند به بهبود راهبردهای یادگیری و افزایش خودکارآمدی تحصیلی آن‌ها کمک کند. این رویکرد می‌تواند زمینه‌ساز عدالت آموزشی و افزایش مشارکت دانش‌آموزان از گروه‌های مختلف باشد.

۸. حمایت خانواده‌ها: افزایش آگاهی و مشارکت خانواده‌ها در فرآیند یادگیری دانش‌آموزان از طریق برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی، می‌تواند به بهبود راهبردهای یادگیری و تقویت خودکارآمدی تحصیلی کمک کند. خانواده‌ها به عنوان یکی از ارکان اصلی حمایت‌کننده، نقش مهمی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کنند.

۹. استفاده از فناوری‌های دیجیتال: به‌کارگیری فناوری‌های دیجیتال و آنلاین برای آموزش و پشتیبانی از دانش‌آموزان، به ویژه در شرایط بحرانی مانند همه‌گیری کرونا، می‌تواند به بهبود راهبردهای یادگیری و افزایش انعطاف‌پذیری آموزشی کمک کند. این فناوری‌ها امکان دسترسی به منابع آموزشی متنوع و تعاملی را فراهم می‌سازند.

این پیشنهادات می‌توانند به بهبود کیفیت پژوهش‌های آینده و طراحی مداخلات آموزشی مؤثر کمک کنند، به‌گونه‌ای که نیازهای متنوع دانش‌آموزان را در نظر گرفته و به چالش‌های آموزشی در شرایط مختلف پاسخ دهند.

پشتیبانی مالی

پژوهشگران هیچ گونه حمایت مالی دریافت نکرده‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله هیچ تعارض منافی ندارند.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله از شرکت کنندگان برای همکاری و صرف زمان سپاسگزاری می‌نمایند.

References

- Afshari, A., Ghasemi, M., & Mohammadi, M. (2020). Challenges of e-learning in medical education during COVID-19: A qualitative study. *Journal of Medical Education, 19*(1), 1-12.
- Alharbi, Y., Al-Shehri, A., & Al-Qahtani, F. (2020). Three-dimensional virtual reality in medical education. *Cureus, 12*(2), e7085.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman.
- Bao, L., Soh, K. G., Mohd Nasiruddin, N. J., Xie, H., & Zhang, J. (2024). Unveiling the Impact of Metacognition on Academic Achievement in Physical Education and Activity Settings: A Comprehensive Systematic Review and Meta-Analysis of Qualitative Insights. *Psychology Research and Behavior Management, 17*, 973–987. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S444631>
- Bosher, S. (2006). Language and cultural identity. *TESOL Quarterly, 40*(3), 605-621.
- Hassani, M. (2006). Modern education and social development. *Journal of Educational Innovations, 5*(1), 23-40. (in Persian)
- Khaniani, R. (2021). Metacognitive skills in learning. *Journal of Cognitive Education, 15*(2), 134-150.
- Klassen, R.M., Krawchuk, L.L., & Rajani, S. (2010). Academic procrastination. *Contemporary Educational Psychology, 33*(4), 915-931.
- Mujagic, M., & Hasanovic, M. (2015). Technology in education. *International Journal of Educational Technology, 12*(3), 112-125.
- Omedi, S. (2024). Investigating the relationship between transformational leadership on emotional burnout of leaders of educational organizations with an emphasis on the contribution of emotional intelligence and role playing. *Innovation in Teaching, Learning and Evaluation, 1*(3), 33-48. <https://doi.org/10.22034/jitle.2024.485011.1014>(in Persian)
- Qasemi, F. (2024). The relationship between individual characteristics, school conditions and teachers' motivation for professional development: The case of schools of Nour County. *Innovation in Teaching, Learning and Evaluation, 1*(1), 29-44. <https://doi.org/10.22034/jitle.2024.469343.1005>(in Persian)
- Rajabzadeh, R., Farahani, M., & Ahmadi, S. (2015). Educational system adaptations. *Journal of Educational Change, 16*(4), 501-520.
- Safdari, S., & Ghafari Mejlaj, M. (2024). Teachers' beliefs about gifted students and pedagogical activities that suit them: A qualitative enquiry. *Teaching Research, 12*(1), 30-56. <https://doi.org/10.22034/TRJ.2024.138978.1778> (in Persian)
- Maftoon, P., & Safdari, S. (2018). Philosophical foundations of language curriculum development. In A. Faravani, M. Zeraatpishe, M. Azarnoosh, & H. R. Kargozari (Eds.), *Issues in syllabus design* (pp. 25-38). Sense Publishers. https://doi.org/10.1163/9789463511889_002
- Schouwenburg, H. C. (2004). Procrastination in Academic Settings: General Introduction. In H. C. Schouwenburg, C. H. Lay, T. A. Pychyl, & J. R. Ferrari (Eds.), *Counseling the procrastinator in academic settings* (pp. 3–17). American Psychological Association.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination. *Psychological Bulletin, 133*(1), 65-94.
- Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic Procrastination: Psychological Antecedents Revisited. *Australian Psychologist, 51*(1), 36–46. <https://doi.org/10.1111/ap.12173>
- Wells, A. (1995). Metacognition and anxiety. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy, 23*(3), 301-320.
- Yousefi, N., Jafari, S. & Mahmoudi, M. (2024). Investigating the relationship between measuring the effectiveness of knowledge management maturity on teachers performance. *Innovation in Teaching, Learning and Evaluation, 1*(3), 21-32. <https://doi.org/10.22034/jitle.2024.483754.1013> (in Persian)